

10. Щедровицкий П. Г. Изменения мышления на рубеже XXI столетия: социокультурные вызовы // Вопросы философии. – 2007. – № 1. – С. 36-54.

Гальченко М. Мышление как ресурс создания социокультурной реальности.

В статье анализируется проблема мышления как способа определения социокультурной эпохи и интеллектуальной деятельности человека. Автор показывает, что понятие «мышление» возникает вместе с познанием реальности, в результате чего человек начинает осознавать себя, свое «Я», свои возможности. Акцентируется внимание на характеристике способов организации мыслительной деятельности.

Ключевые слова: мышление, разум, рефлексия, эпоха, иррациональный, познание, субъект, объект.

Halchenko M. Thinking is a socio-cultural reality creation resource.

The article analyzes the problem of thinking as a way of determining the socio-cultural age and intellectual activity of a human being. The author argues that the concept of «thinking» arises together with the cognition of reality, as a result of which human beings start to realize who they are, their ego, their abilities. The attention is focused on the characterization of ways of organizing thinking activity.

Keywords: thinking, reason, reflection, era, irrational, cognition, subject, object.

Михайліченко М.

**АВТОНОМІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ОСВІТІ УКРАЇНИ**

У статті аналізуються умови децентралізації державної влади у сфері національної професійної освіти; визначається, що забезпечення автономії університетів є ключовим моментом забезпечення здатності суб'єктів освітянської діяльності до самостійного управління навчально-виховним процесом в умовах делегування ВНЗ частки державної влади; висвітлюються види автономії на яку мають розраховувати керівники ВНЗ; звертається увага на специфіку змісту і засобів реалізації організаційної, фінансової, кадрової і академічної автономії; відтворюється модель автономного університету.

Ключові слова: держава, університет, освіта, влада, децентралізація, управління, автономія, види автономії, права, обов'язки, стандарти, засоби, особистість, модель.

Постановка проблеми. Відоме положення з «Magna Charta Universitatum» (1988 р.) про те, що «університет є самостійною установою всередині суспільства із різною організацією, що є наслідком розходжень у географічній і історичній спадщині» в умовах української дійсності слід доповнити тезою про різницю у моделі управління освітою і політики держави до університетів.

Рушійною силою для розвитку вищої освіти та забезпечення її високої якості стало прийняття у 2014 році Закону України «Про вищу освіту», оскільки він є основоположним документом щодо модернізації вітчизняного освітнього простору в контексті входження до європейського і світового освітнього простору, в т.ч. реформування структури, функцій органів державного управління вищою освітою та її якістю, механізмів державного управління. Результатом має стати посилення соціального партнерства, та управлінської впливової організаційної взаємодії на принципах паритетності між вищими навчальними закладами і громадськістю.

З огляду на це Г. Нів цілком слушно зауважив, що «підґрунтям ритуальних розміркувань «за» і «проти» інституційної автономії є питання життєвого значення для суспільства загалом. Якими мають бути оптимальні умови передачі знань? Наскільки глибоким і масштабним має бути контроль суспільства за діяльністю інститутів вищої освіти? Над якими сферами має здійснюватись цей контроль і нагляд з боку суспільства на фоні зустрічних вимог «академії» бути господарями у своєму домі? Ці фундаментальні питання не втратили своєї актуальності з часу виникнення університетів понад 800 років тому» [10, 264].

Як зазначають вчені драгоманівського університету, «діапазон поглядів (на проблему автономії університетів – М. М.) надзвичайно широкий – від глорифікації університетських свобод до повного їх заперечення» [1, 169]. Хоча наукових статей з цього питання вкрай обмаль, особливо в українському сегменті. Тепер, коли українська держава робить ухил на децентралізацію державної влади дане питання набирає особливої гостроти.

Мета статті – обґрунтувати університетську автономію як необхідну умову децентралізації державної влади в освіті в Україні.

Вклад основного матеріалу дослідження. Є сенс погодитись з висновком В. Бакірова про те, що проблема вирішення цього завдання в Україні «нині виходить за рамки суто професійної дискусії і стає предметом широкого і зацікавленого громадського обговорення, оскільки стосується величезної кількості людей, які надають і

здобувають вищу освіту, стосується функціонування суспільства загалом, його якості, перспектив з розвитку тощо» [2, 30-31].

Отже, сучасне організаційне буття університету має базуватись на автономії, яка має тривалі історичні традиції як у країнах Західної Європи, так і в Україні. На це націлює нас не тільки Закон України «Про вищу освіту», але й загальна тенденція децентралізації державної влади в Україні. У зв'язку з цим принциповим питанням постає уточнення владних властивостей автономного ВНЗ, як з боку морфології, так і з боку функціональних можливостей цієї організаційної структури.

В. Копилов, наприклад, зазначає: «Концептуально ми виходимо з того, що, з одного боку, університетська автономія є не що інше, як своєрідна модель організації влади в межах ВНЗ, усередині ВНЗ. Це приблизно те, що М. Фуко називає «мікрорівнем» влади. З іншого боку, університетська автономія є надзвичайно місткий і важливий показник взаємовідносин університету і держави як інституту супервлади. Оскільки це ніби зовнішня характеристика діяльності і сприйняття університету, що виходить на рівень соціуму в цілому, то, на наш погляд, цю сторону аналогічно можна назвати макрорівнем влади. Таким чином, нам представляється, що університетська автономія – це надзвичайно важлива характеристика як університету і системи освіти в цілому, так і держави і суспільства в цілому. Причому ця характеристика має як структурну екзегетику (показує, як організований університет як система), так і динамічну (показує міру цивілізаційного розвитку, розвиненості і університету і держави, і суспільства). У феномені університетської автономії як у фокусі досить адекватно відбивається і міра, і якість досконалості громадянського суспільства» [6, 14].

Університетська автономія означає наступне.

Держава зобов'язана не втручатися в автономію університетів і запобігати втручанню інших сил суспільства. Правильне використання академічної свободи і відповідальність, що покладена на заклади освіти, потребують високого ступеня автономності університетів.

Університетська автономія повинна здійснюватися демократичними засобами, які включають активну участь усіх членів академічних спільнот. Усі члени академічних спільнот повинні мати право і змогу без будь-якої дискримінації брати участь у проведенні академічних і адміністративних справ. Усі органи управління університетів повинні обиратися в результаті вільних виборів і включати членів різних секторів академічної спільноти.

Фундаментальна властивість університетської автономії – спроможність університетів адаптуватися та проявляти гнучкість, необхідну для реагування на зміни, що відбуваються в суспільстві. Університетська автономія залежить від надання університетам необхідної свободи дій та можливостей для визначення ними свого місця у світі.

Університетська автономія передбачає права університету на: визначення структури та змісту освіти, форм і методів навчальної та дослідницької роботи, а не тільки змісту освіти; нероздільні викладання і дослідницьку роботу для того, щоб навчання в них відповідало потребам, що змінюються, запитам суспільства і досягненням у науковому знанні; визначення планів прийому студентів, аспірантів, докторантів із достатнім державним фінансуванням, що відповідає міжнародним практикам, та відповідно до угод із підприємствами, установами, організаціями, громадянами, а не тільки з урахуванням державного замовлення; встановлення і присвоєння вчених звань університетом; самостійне прийняття рішень щодо внутрішнього управління та фінансування; визначення місії, власної стратегії у сфері науково-дослідної роботи; інші повноваження, що пов'язані з діяльністю університету, а не тільки ті, що делегують вищому навчальному закладу відповідно до його статусу державні органи управління освітою.

Ніякі стандарти, типові навчальні плани та програми не повинні обмежувати свободу визначення структури та змісту освіти, форм і методів навчальної роботи викладачів університету. Законодавчо повинно бути гарантовано право університету самостійно визначати структуру та зміст освіти, форми та методи навчальної і дослідницької роботи. Освітні стандарти можуть визначати лише рівні кваліфікації, але не зміст навчання, та носити рекомендаційний характер.

Університетська автономія передбачає контроль як над основними засобами (майно, нерухомість), так і в області кадрової політики, готовність і повну підзвітність та відповідальність – перед внутрішньою академічною спільнотою та перед суспільством у цілому.

Університети закликають уряд визнати принципи університетської автономії, що підкріплює їх різноманітні місії, в тому числі: академічної автономії (навчальні плани, програми та наукові дослідження); фінансової автономії (виділення бюджету єдиною сумою); організаційної автономії (організаційна структура університетів); автономії у сфері кадрової політики (найм, заробітна плата та просування по службі) [5, 57-58].

Автономія традиційно розглядається в контексті чотирьох типів:

- організаційна автономія (стосується організаційної структури університетів, внутрішньої стратегії, процедури виборів, обсягу повноважень і звільнення ректорів, проректорів та органів управління; адміністрування, включення зовнішніх учасників в управлінські структури та ін.);

- фінансова автономія (пов'язана з порядком тип бюджетного фінансування, проміжними фінансовими органами, фінансовою звітністю, рівнем незалежності у використанні фінансових ресурсів (призначення плати за навчання й оплати праці, права власності на фізичні активи, обмеження фінансових операцій, формування резервів й використання надлишкових коштів, кредитні й депозитні операції), правом розпоряджатися майном, самостійно утворювати організації та юридичні особи);

- кадрова автономія (передбачає питання поповнення штату, відношення до статусу державних службовців, просування персоналу, кадрові рішення, заробітна плата, кар'єрний розвиток працівників);

- академічна автономія (охоплює спеціалізацію вузу, кваліфікаційні рівні освіти, кількість студентів та навчальних дисциплін, критерії набору, квоти та гарантії якості, право запроваджувати нові навчальні плани, програми та наукові дослідження, контроль якості освіти) [11].

За оцінками європейських експертів (Європейська асоціація університетів), Україна має такі показники автономії (дерегуляції) [9]: організаційна – 44 % (26 місце), потрібно більше свободи включати зовнішніх членів в управлінські структури, у виборі керівника, у визначенні структури університетів, має бути законний механізм утворення власних юридичних осіб. Фінансова автономія – на рівні 46 %, 21 місце.

Система державного бюджетування та фінансового контролю занадто централізована та забюрократизована. Тотальний контроль з боку Міністерства та інших державних установ (Державне казначейство, КРУ, Податкова інспекція та ін.) позбавляє університети елементарного права розпоряджатися бюджетними і власними коштами, можливості довготермінового та стратегічного планування і розвитку матеріальної бази.

У кадровій автономії система вищої освіти України має непогані показники – 73 %, 13 місце; але серед проблем фахівці називають такі: обмеження кількості штатних одиниць, брак регулювання найму іноземних викладачів, регулювання рівня заробітної плати, відсутність статусу державного службовця для викладачів.

Академічну автономію вищі навчальні заклади України мають на 51% (23 місця), випередивши Нідерланди, Угорщину, Туреччину, Литву, Грецію та Францію. Головними проблемами є система державного замовлення, що не відповідає потребам сучасної ринкової економіки та об'єктивної дійсності; а також питання акредитації та ліцензування вищих навчальних закладів – це виключна прерогатива держави, Міністерства та інструмент централізації управління вищою освітою в Україні.

У той же час у європейських країнах акредитація належить до компетенції незалежних агенцій, а поняття державного замовлення взагалі відсутнє або регулюється іншими механізмами. Крім того, експерти серед системних проблем відзначають непрозорість системи управління та її зв'язку з реальною практикою і відсутність діалогу між державою та системою вищої освіти [4, 51].

Отже, модель автономного університету поєднує у собі практичну незалежність від держави, або ж незначний вплив держави на навчальний заклад, широку автономію структурних підрозділів, розгалужену інфраструктуру завдяки різноманітній кооперації університетських підсистем різного типу та рівня. Має власний статут та використовує власні ресурси, а також має наглядовий орган та ін.

Звертаючись до суто управління університетом і його організаційного буття, то слід зазначити, що у сучасних реаліях існує велика низка організаційних форм управління сучасним університетом у тому числі і автономія вишу, що пов'язано з реструктуризацією організаційних структур університетів у контексті нового Закону України «Про вищу освіту» (2014) і розширенням у них автономії.

У більшості університетів реструктуризація проходить через розширення, або зменшення структурних підрозділів, розширенням і збільшенням їх повноважень, наданням чисельних прав і можливостей підрозділам, переведенням їх у статус юридичних осіб з виокремленням власних рахунків, надання права ними розпоряджатися тощо.

При цьому як показує досвід такі перетворення не завжди сприяють оптимізації організаційної структури управління університетом, виникають збої та виявляються недоліки у цих процесах, наприклад, неадекватність управління такими підрозділами, зловживання службовим становищем керівників таких підрозділів, погіршення або взагалі розрив комунікативних зв'язків між підрозділами університету та адміністрацією, або ж всередині структурного підрозділу, за умови об'єднання у ньому не зовсім суміжних структур (наприклад, кафедри) тощо.

Окремо необхідно виділити у цих процесах економічний фактор, який виражається у самостійній фінансовій неспроможності деяких структурних підрозділів. З одного боку, деякі структурні підрозділи, наприклад, факультети, інститути, кафедри можуть мати за рахунок великої кількості «контрактників» або грантів, наукових досліджень тощо додаткові фінанси, якими вони у разі децентралізації управління університетом можуть розпоряджатися на власний розсуд, оскільки їх залишається лівова частина цих прибутків. З іншого боку, є структурні підрозділи, які не можуть або ж не хочуть навіть спробувати самостійно заробити гроші, розраховуючи на те, що адміністрація навчального закладу сама буде їх забезпечувати, тобто стають «дотаційними».

Причинами цього вони називають невелику кількість контрактників, які приходять до них навчатися, невеликі або ж взагалі мізерні шанси отримання грантів, бюджетних тем у наукових дослідженнях тощо. Відповідно більш прибуткові структурні підрозділи не хочуть віддавати свої зароблені кошти на утримання дотаційних відділів, факультетів, інститутів, що ще робить більш напруженими відносини всередині університету між структурними підрозділами і адміністрацією вишу.

Все це знижує ефективність управління такою структурою, знижуючи відповідно і рівень надання освітніх послуг. Причини нижчої ефективності полягають в тому, що зовнішнє середовище є досить динамічним і рівень конкуренції у наданні освітніх послуг зростає, а у більшості ВНЗ, де проходили процеси децентралізації, сформувався ще один, новий, а інколи і два – управлінські рівні, що зумовлює зниження рівня гнучкості та мобільності системи менеджменту ВНЗ загалом.

Виходом із ситуації може стати децентралізація організаційної структури у поєднанні з наданням структурним підрозділам більшої автономії, але з урахуванням широкого кола умов для кожного конкретного вишу, що дасть можливість сформувати оптимальну структуру управління університетом і забезпечить йому конкурентні переваги на ринку освітніх послуг.

Автономія структурних підрозділів, зокрема інститутів, факультетів, кафедр є істотним організаційно-управлінським, фінансово-економічним, навчально-методичним науковим резервом і потенціалом для зростання всього університету.

І якщо ВНЗ хоче існувати і тим більше хоче бути конкурентоздатним на ринку освітніх послуг, то він має чітко розуміти і робити відповідні кроки у бік оптимізації своєї організаційної

структури управління, виходячи з потреб і вимог ринку, а не бажань і потреб окремих особистостей. «Тобто, враховуючи практику діяльності економічних суб'єктів у ринковій економіці, слід всередині ВНЗ запровадити принципи вільного та конкурентного ринку капіталу, що передбачає інвестування ресурсів у найперспективніші дослідницькі проекти і навчальні спеціальності, відмовившись від правила перерозподілу ресурсів “багатих” на користь та підтримку “бідних”» [3, 19].

Однак у цьому процесі існує певна небезпека, пов'язана з тим, що керівники підрозділів будуть намагатися реалізувати короткотривалі плани, програми, проекти, зосереджувати на них увагу, нехтуючи довготерміновими проектами та програмами, аби заробити гроші тут і зараз. Така небезпека існує не тільки у вітчизняних університетах, але і на Заході, де превалюють децентралізовані структури управління – інститути (факультети) та кафедри, і які частіше намагаються реалізувати власні ідеї, аніж думати та діяти в інтересах усього ВНЗ [8, 19]. Внаслідок цього актуальнішими у США є рейтингові оцінки окремих інститутів, кафедр, спеціальностей, ніж рейтинги ВНЗ чи коледжів [8, 21].

Поряд з цим існує небезпека не просто розширення автономії структурного підрозділу, а і взагалі його відокремлення від навчального закладу і створення на його основі нового вишу, або ж взагалі розпад університету. Так відбулось у Національному університеті «Львівська політехніка» у 2008 р., коли її структурний підрозділ – Інститут сухопутних військ імені гетьмана П. Сагайдачного відокремився у незалежний ВНЗ – Академію сухопутних військ імені гетьмана П. Сагайдачного [8, 21].

Необхідно зазначити, що для формування оптимальної організаційної структури управління університетом на основі автономії його структурних підрозділів необхідно створити відповідний механізм, який би базувався на певних умовах:

- оптимізація роботи наглядової ради ВНЗ;
- формування і впровадження чітких правил і норм щодо координації контролю у межах автономних структурних підрозділів з боку адміністрації університету і яких мають дотримуватися всі структурні підрозділи;
- чітке розуміння усіма структурними підрозділами і керівництвом університету норми, що автономія підрозділу орієнтована на позитивний результат у формі конкурентних переваг і самоокупності, а не на задоволення потреб і амбіцій певних представників наукової спільноти чи керівників підрозділів з

відповідним механізмом усунення таких керівників від своїх посад у межах законодавства і навіть розформування підрозділу за необхідності;

- укладання угод з керівниками структурних підрозділів має бути індивідуалізовано з метою чіткого оформлення цілей та завдань, що ставляться перед керівником підрозділу і контролю за їх виконанням, а також умовами звільнення керівника у ситуації порушення цих умов;

- фінансова автономія структурного підрозділу має ґрунтуватися на чітко розрахованому бюджеті і витраті коштів у межах цього бюджету, без їх перевищення з урахуванням необхідних статей як прибутку, так і видатків, а також урахуванням наповненості цього бюджету різними підрозділами, що входять у автономну структуру і їх потребами;

- активного залучення до роботи бізнесових структур з метою покращення якості надання освітніх послуг і підготовки фахівців, конкурентних на ринку праці;

- залучення до управління автономним структурним підрозділом громадськості, зокрема студентського самоврядування, студентських громадських організацій, профспілок студентів та викладачів, громадських організацій науково-педагогічного спрямування, роботодавців, батьків та інших суб'єктів громадськості, що мають право і можуть забезпечити оптимальне управління структурним підрозділом, здійснювати моніторинг якості підготовки фахівців та надання освітніх послуг тощо;

- пошук і виконання грантів, наукових проєктів, програм, що популяризує наукову складову не тільки у межах університету, а і на міжнародній арені, підвищуючи науковий імідж університету, але з урахування того, що кошти, які отримує підрозділ по гранту залишаються у виконавців гранту, а не переходять у фонд університету і вже потім суттєво обмеженою сумою видаються і ще й контролюються з боку університету на виконання гранту, проєкту, програми; оптимізація співпраці структурних підрозділів з міжнародними фондами, зарубіжними ВНЗ з метою академічної мобільності студентів та викладачів тощо.

Розширенню автономію університетів в Україні сприяє формування нового сегменту у вищій професійній освіті – дослідницьких університетів, яких налічується сьогодні чотирнадцять. Сьогодні вони ще перебувають у пошуку своїх оптимальних організаційних структур управління, які б поєднували у собі як риси сучасного ефективного ринкового менеджменту, так і можливості традиційних структур, враховуючи інноваційний розвиток і наукові

дослідження. Саме останні мають генерувати фундаментальні та прикладні знання як для економіки країни, так і для потреб інших сфер суспільства. Такі університети, ґрунтуючись на створенні наукових парків та розвитку наукових досліджень мають формувати відповідні організаційні структури.

За необхідності фінансування дослідницьких університетів у адекватних потребах сучасного науково-технологічного прогресу, світовий досвід показує, що прямі, навіть значні матеріальні стимули не дають бажаного поточного і, особливо, довгострокового ефекту. Потребується створення відповідного середовища, тобто умов, правил та нормативів творчої наукової діяльності. Вони мають виконуватись всіма управлінськими ланками і працівниками у контексті спільної організаційної культури. При цьому мають враховуватися загальносвітові напрями і пріоритети розвитку університетів у руслі глобалізаційних тенденцій [7].

Висновки. Узагальнюючи, необхідно зазначити, що у різноманітні форм організаційного буття університетської освіти переважає автономія, на яку орієнтовані сьогодні і українські вищі навчальні заклади. Автономія для університетів – це міра самоврядування, яка необхідна для ефективного управління навчальним закладом в цілому, менеджменту всередині окремих структурних підрозділів, для ефективного ухвалення рішень щодо освітньої діяльності, наукової роботи, є прийнятною на рівні державних органів влади, особливо у фінансуванні ВНЗ, і в той же час поважає академічну свободу і права людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Конституціоналізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір / В.П.Андрущенко, Т.В. Андрущенко, В.Л. Савельєв. – К. : «МП Леся», 2014. – 440 с.
2. Бакіров В. Незалежність від держави // Університетська автономія: її друзі та вороги. Пер. з пол. англ. – К. : Таксон, 2008. – С. 30-31.
3. Гаврилюк В. Я. Децентралізація менеджменту вищих навчальних закладів як спосіб підвищення ефективності їх функціонування // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua>. – С. 16-23.
4. Дегтярьова І. О. Академічна автономія та децентралізація управління вищою освітою // Публічне управління XXI століття: від соціального діалогу до суспільного консенсусу : зб. тез до XIV Міжнар. наук. конгресу. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – 332 с.

5. *Кальниш Ю. Г.* Перспективи розвитку університетської освіти в Україні: Ольвійська Хартія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/Osvita/7.pdf>.
6. *Копылов В. А.* Университеты и власть: ретроспективная рефлексия отечественного опыта формирования университетской автономии // Гуманітарний часопис. – 2011. – № 3. – С. 12-22.
7. *Лук'яненко О. Д.* Глобальний контекст реалізації потенціалу дослідницьких університетів // sworld – 1-12 october 2013. – scientific research and their practical application.modern state and ways of development 2013 – <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/oct-2013>.
8. *Coupe T.* Economic forces at work in Academia // Магістреріум. – 2004. – №14 (Економічні студії). – С. 17–21.
9. *Estermann T.* The State of University Autonomy and Funding in Ukraine – An external analysis / Thomas Estermann // ATHENA Workshop Ukraine, Kiev 6 November 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eua.be/Libraries/ATHENA/6_Thomas_Estermann_ATHENA_CW_UA_TE_pres_II_Ukrainian_situation.sflb.ashx
10. *Neave J.* Education. Academic freedom and university autonomy: an abiding concern // Higher Education Policy. – Vol. 9. – No. 4. – 1996. – P. 264.
11. *Nokkala Terhi.* A snapshot of University autonomy in Europe. An EUA survey. 5th EUA Convention of European Higher Education Institutions. Prague 18-21 March 2009. – 25 p.

Михайличенко Н. Автономия университетов как необходимое условие децентрализации государственной власти в образовании Украины.

В статье анализируются условия децентрализации государственной власти в сфере национального профессионального образования; определяется, что обеспечение автономии университетов является ключевым моментом обеспечения способности субъектов образовательной деятельности к самостоятельному управлению учебно-воспитательным процессом в условиях делегирования ВУзам части государственной власти; освещаются виды автономии на которую должны рассчитывать руководители ВУЗов; обращается внимание на специфику содержания и средств реализации организационной, финансовой, кадровой и академической автономии; воссоздается модель автономного университета.

Ключевые слова: государство, университет, образование, власть, децентрализация, управление, автономия, виды автономии, права, обязанности, стандарты, средства, личность, модель.

Mykhailichenko M. Autonomy of universities as a necessary condition for the decentralization of state authority in the education of Ukraine.

The article analyzes the conditions of decentralization of state power in the field of national vocational education; it is determined that the provision of university autonomy is a key factor in ensuring the ability of educational entities to independently manage the educational process in the conditions of the delegation of the higher education institutions to the share of state power; types of autonomy to which university heads should count; Attention is drawn to the specifics of the content and means of implementing organizational, financial, personnel and academic autonomy; the model of the autonomous university is reproduced.

It is noted that the diversity of forms of organizational existence of university education prevails in autonomy, which today is targeted at Ukrainian higher education institutions. Autonomy for universities is a measure of self-governance that is necessary for the effective management of an educational institution as a whole, management within individual structural units, for effective decision-making on educational activities, scientific work, is acceptable at the level of state authorities, especially in the financing of universities, and in at the same time respects academic freedom and human rights.

When raising the question of the need to finance universities, especially research, in volumes adequate to the needs of modern scientific and technological progress, attention is drawn to the world experience, which shows that direct, even significant material incentives do not give the desired current and, especially, long-term effect. It is necessary to create the appropriate environment, that is, the conditions, rules and standards of creative scientific activity. They have to be executed by all management and employees in the context of a common organizational culture. It should take into account the world trends and priorities of the development of universities in the context of globalization trends.

Keywords: state, university, education, power, decentralization, management, autonomy, types of autonomy, rights, duties, standards, means, personality, model.

Yatsyna Y., Kudinov I.

**CORRUPTION IN THE HIGHER EDUCATIONAL
SYSTEM OF UKRAINE**

The article is devoted to the essence of corruption in Ukrainian higher educational system. The research is based on analysis of sociological surveys at higher educational entities in Ukraine as a key indicator of corrupt activities in